

Het huis van de methode

Drs Cornel was in Friesland gaan wonen om te schrijven aan zijn studie over de methode. Hij had al jaren nagedacht over de methode, maar hem in de stad niet op papier kunnen krijgen.

Afzondering heb ik hier nog wel, had hij tegen zijn vrienden gezegd, maar ik heb hier geen ruimte.

Het doel dat hij zichzelf gesteld had was: het uitvinden van een taal.

EERSTE DAG

Hij was komen te wonen in wat hij genoemd had: het huis van de methode. Het huis van de methode stond aan de laatste dijk van het vasteland. *Deze dijk moet op elke wereldbol zijn aan te wijzen*, had hij gedacht.

Het huis van de methode bestond uit twee huisjes, identieke, symmetrisch gebouwde landarbeidershuisjes. Er liep geen weg heen, er woonden geen mensen in de buurt.

In het ene huisje had hij bed en eettafel geplaatst, in het andere boekenkast en bureau. Deze scheiding had hij *clean en strikt* genoemd.

Vervolgens was hij gaan wandelen. Het had hard gewaaid, de wolken hadden hun vormen niet kunnen vasthouden.

Hij had achteruit gelopen en het huis van de methode geen moment uit het oog verloren. Op den duur was het huis van de methode heel klein geworden maar het bleef zichtbaar en zichtbaar was toch eigenlijk een ander woord voor groot, zo had hij geredeneerd.

Dezelfde avond nog was hij in het lees- en schrijfhuis gaan zitten. Hij had nagedacht over het probleem of iemand die naar zijn handen keek als hem gevraagd werd of hij twee handen had — of zo iemand zijn handen danwel zijn ogen controleerde.

Alles wat hij ooit in handen had kunnen krijgen over ogen had hij gelezen.

Nu echter had hij beseft dat het niet meer zozeer aankwam op lezen of nadenken alswel op het noteren van zijn studie over de methode.

Hij was achter zijn nog blanco schrijfbloc gaan zitten.

Hij had naar het witte papier gekeken en grijze vlekken waargenomen. Als jagende wolken waren ze over het papier geschoten.

Hij was bang geworden en had de behoefte voelen opkomen een vaststelling te doen. Hij had zijn ogen nog eens over het papier laten gaan en gezegd: *Dit zijn de vlekken van Bitot, dit is het begin van blindheid.*

Hij was naar het eet- en slaaphuis gegaan. Met een bos *bêtacaroteen* houdende wortelen was hij in bed gaan liggen.

TWEDE DAG

Hij had onrustig geslapen en was laat wakker geworden. Hij was onmiddellijk naar het lees- en schrijfhuis gelopen en had op het blanco schrijfbloc gekeken. De vlekken waren beduidend minder geweest maar niet verdwenen. Zonder ontbijt had hij het huis van de methode verlaten.

Een uur later had hij in de dorpsbibliotheek ontdekt dat de Egyptenaren en Jacob van Maerlant elkaar gevonden hadden op een middel tegen de vlekken van Bitot: gekookte runderlever. Hij was meteen overgestoken naar de plaatselijke slagerij.

Terug in het huis van de methode had hij in het eet- en slaaphuis beschuitten met gekookte runderlever zitten eten, waarna hij naar het lees- en schrijfhuis was gegaan om na te denken over het huis van de methode.

Hij moest een taal uitvinden.

Het huis van de methode had vroeger *Het Haverspook* geheten. Ooit hadden op de plek van het huis van de methode klaprozen gewoekerd in de haver.

Woekeren, had hij gedacht, *is de blik van de boer*.

Hij had zich proberen voor te stellen hoe het er moest hebben uitgezien. Hij had de klaprozen uit een schilderij van Monet in een korenveld van Van Gogh geprojecteerd. Hij had zich afgevraagd of dat een methode was om zich iets voor te stellen. Hij had zich afgevraagd wat de ware aard was van een plek.

Hij had zich herinnerd dat zowel Monet als Van Gogh een oogziekte hadden.

Hij was naar het blanco schrijfbloc gelopen en had erop gekeken. Hij had geen vlekken van Bitot meer gezien. Hij was gaan zitten en had iets opgeschreven:

De ware aard van een plek kunnen wij achterhalen door na te gaan hoe de plek er uitzag voor hij een plek was.

DERDE DAG

Er had een zware mist gehangen.

Tijdens het ontbijt had hij in de Color Treasury of Herbs and other medicinal plants willen opzoeken of aan de klaproos (papaver rhoeas) een roesverwekkende werking kon worden toegescheven. Hij was echter blijven steken bij de *cornelian cherry* (*cornus mas*). Hij had alleen de rode kornoelje (*cornus sanguinea*) gekend.

Hij had gelezen. Daarna had hij bij zichzelf gezegd: *De*

en heeft een stelpend middel in zijn kersen, waar de ander bloed in haar takken heeft.

Hij had de Color Treasury of Herbs and other medicinal plants dichtgeslagen en, nu hardop, gezegd: *Wij kunnen de natuur alleen leren kennen als wij de gedaante aannemen van een struik.*

Hij was opgestaan en gaan wandelen. Door de dichte mist had hij maar tien meter om zich heen kunnen zien. Hij was in een verend loopritme terechtgekomen, waarbij hij aanhoudend voor zich uit had gemompeld: *Ik loop in een spot van God, ik loop in een spot van God.*

Hij was uit zijn roes gehaald door een herdershond die plotseling en geruisloos zijn cirkel was binnengelopen. Op het moment van zijn schrik had hij zich gerealiseerd dat hij diezelfde ochtend een regel had overtreden: hij had gelezen in het eet- en slaaphuis.

De herdershond was gevolgd door een vrouw, en wel de mooiste vrouw die hij in tijden gezien had. Hij had *hal-*

lo gezegd en de vrouw was stil blijven staan. Zij had hem recht in de ogen gekeken. Hij had gezegd: *Ik maak een studie van de methode*, waarop zij zonder haar ogen van de zijne af te houden had geroepen: *Pasja*, waarop de hond was komen aanlopen. De vrouw had zich, dwz. haar lichaam behalve haar ogen, omgekeerd en was uit zijn beeld verdwenen.

De rest van de dag had hij zich moe gevoeld. Hij was voor het raam gaan zitten. Hij had zich herinnerd dat er ooit, na chronische vermoeidheid, bloedarmoede bij hem was vastgesteld en dat hij daarop een maand spinazie had gegeten, waarna zijn calciumgehalte te laag was gebleken. Hij had zich de dokter herinnerd die gezegd had dat het ijzer als het ware de kalk had opgevoeten.

Hij had zich afgevraagd of het huis van de methode gebouwd was op kalkrijke grond. Het was kalkrijke grond die het hout van de kornoelje zo hard maakte.

In zijn schrijfbloc had hij de zin geschreven: *Wij kunnen de natuur alleen leren kennen als wij de gedaante aannemen van een struik*.

Hij was aan zijn bureau in slaap gevallen.

VIERDE DAG

Met hoofdpijn was hij wakker geworden. Hij had gemeend gebons gehoord te hebben op de muur waarachter het eet- en slaaphuis lag.

In het huis van de methode was het zo stil dat hij elk geluid had willen lokaliseren. Eenmalige geluiden hadden soms moeilijkheden gegeven. Als hij had vermoed ze zelf veroorzaakt te hebben had hij zijn handelingen herhaald. Soms ook had hij alleen maar het geluid van zijn eigen oren gehoord.

Hij was naar het eet- en slaaphuis gelopen, had op de muur naar het lees- en schrijfhuis gebonsd en geroepen: *Zit je weer te twijfelen, domoor*.

Later was hij langs de dijk gaan lopen. Hij was in een vast ritme gekomen. Hij had wat hij noemde *uitstervende woorden* uitgesproken zoals *lijn-ijn-ijn-ijn-ijn* en *plek-ek-ek-ek*.

Hij was de tijd vergeten en had een fietsende jongen aangesproken om te vragen hoe laat het was, maar in plaats daarvan had hij gevraagd: *Waar zijn we hier? Op het Bildt*, had de jongen geroepen, *zover als je kunt kijken hahaha*.

Op de terugtocht had hij zichzelf gestraft voor gepieker over de methode en naar de grond kijken. Hij had op de wolken moeten letten. Hij had in de wolken een aambeeld gezien.

Hij had zich een wandeling met zijn vader herinnerd. Zij hadden een stuk elektriciteitsdraad gevonden en het om de beurt in een vorm gebogen waarop de ander had moeten zeggen *wat het was*. Toen zijn vader een ingewikkelde vorm had gemaakt, waarvan hij niet geweten had wat het was, had zijn vader gezegd: *Een opgefrommelde elektriciteitsdraad*, waarop hij was begonnen te huilen.

Hij was langs de aannemer gelopen, niet ver van het huis van de methode. Hij had een sloophamer te leen gevraagd en gekregen.

Als ontbijt had hij een biefstuk gegeten.

Na het ontbijt had hij met de sloophamer een gat geslagen in de muur tussen het eet- en slaaphuis en het lees- en schrijfhuis. Hij had zijn hoofd erdoor gestoken en gezegd: *Wie smeekt zal rouwen, wie breekt zal bouwen.*

De hele ochtend was hij met de sloophamer in de weer geweest.

Bij de lunch had hij nog een biefstuk gegeten en niet veel later had de hele tussenmuur cruit gelegen.

Het puin had hij met de kruiwagen boven op de dijk gebracht en toen hij daarmee klaar was geweest had hij geroepen: *Deltahoogte.*

Hij was zeer voldaan geweest en had een feestje gegeven. Rondjes lopend had hij voor zich uit gedeklammeerd: *Dames en heren, in het kader van het geheel verruimde huis van de methode speel ik vanavond, met begeleiding van Pie-*

ter Bokma de oude, een rollenspel voor u onder het motto: ik denk dus ik ben wat ik eet.

Toen hij omstreeks middernacht in bed was gekropen had hij zich afgevraagd wat *Het Bildt* betekende.

Hij was wakker geworden van het geknaag van een rat. Hij was uit bed gegaan om het te lokaliseren.

ZESDE DAG

Hij was opgestaan en naar buiten gelopen. Opnieuw was het landschap in een dichte mist gehuld geweest.

Middenonder in de buitenmuur had hij een wit luik ontdekt met een gat. Hij had stukjes runderlever voor het gat gestrooid.

Hij was gaan wandelen.

Hij had zich mist herinnerd als een bron van astmatische bronchitis.

Hij had teruggedacht aan zuster Vingerhoets die hem shotjes penicilline was komen brengen. Dat zij buiten was komen aanfietsen en hij alvast zijn broek omlaag had gedaan.

Alles wat hij zich herinnerd had had zich binnen afgespeeld. Het verlangen naar schommels tegen zijn hoofd en ruzies op het ijs. Het bidden tot God dat Hij hem moest leren zwemmen.

Voor hij het geweten had had hij voor de dorpsbibliotheek gestaan.

Hij had vier lijvige delen geleend over de geschiedenis van *Het Bildt*.

Thuis was hij onmiddellijk begonnen te lezen. *Het Bildt* betekende het aangeslibde. Ooit had *opbillen* aanslibben betekend.

Vrolijk geworden van die informatie was hij opgestaan. *Eerst weten, dan eten*, had hij gezegd. En hij had een paar keer gezegd: *Opbillen, aanslibben.*

Hij had aardappelen met mosterd en zout gegeten en

roggebrood met kaas. Hij had genoten van zijn ruime huis van de methode. En hij had geloofd dat hij die taal nu ook spoedig zou uitvinden.

Hij was ervan overtuigd geweest dat de taal zou komen in een flits. Als alle kondities gunstig zouden zijn.

Hij had besloten om de avond te vullen met studie.

Na nog geen tien minuten studie had hij ontdekt dat het huis van de methode stond in een gebied dat *De Bildtpollen* heette. En ook dat *zijn* dijk, die op elke wereldbol moest zijn aan te wijzen, er was gekomen in het jaar 1715.

Hij had verder gelezen. Over de Rijd en 't Wad, over heerschappen, rentmeesters, grietmannen, over goudgulden, de hoogte van huren, de zwaarte van straffen, over cavels, roeden en morgens, over Hessel en Gabbe, over pachters en pastoorseiden.

Na uren lezen had hij genoeg gekregen van deze *dijk van een archiefkast*, zoals hij het boek genoemd had. Hij was in bed gaan liggen.

Hij had niet kunnen slapen.

Hij was uit bed gegaan en had *De Geschiedenis van Het Bildt* weer opengeslagen. Hij had willen weten wanneer de pollen waarop het huis van de methode stond waren opgebild.

Zijn oog was echter gevallen op een merkwaardige zin: *Elek kome op syn bit, ende begiet et wel, soo glijdt de Cornel, met syn zwart vel, van boven del!*

Hij had zich Geuzen voorgesteld (Franeker 1572), die hun stadswallen begoten met water om ze door bevrozing onbeklimbaar te maken. Hij had zich voorgesteld hoe je je daar als baas van de Noordelijke provinciën, Portugees, donkerhuidig, in prachtig kostuum, door kon laten afschrikken.

Hij had zijn schrijfbloc genomen en erin geschreven: *Wij kunnen de geschiedenis alleen begrijpen als wij de gedaante aannemen van een stadhouder.*

Hij had een glas melk gedronken en was gaan slapen.

ZEVENDE DAG

In plaats van te ontbijten had hij voor het raam over de pollen staan turen.

Zonder het zich bewust te zijn had hij zijn schrijfbloc opengeslagen. Hij had opgeschreven: *De woorden van de taal zullen ontstaan op het moment van in de mond nemen en vergaan op het moment van uitspreken.*

Toen hij had opgekeken had hij op nog geen twee meter afstand van het raam een bruingrijze rat rustig knabbelend in het gras zien zitten.

Hij was met stukjes runderlever naar buiten gelopen. Weg rat. Hij had de stukjes runderlever voor het luik met het gat gestrooid.

In gepeins verzonken had hij staan kijken naar het gat in het luik, naar de muur, het dak, terug naar de muur, naar het luik en naar de ramen van het huis van de methode. Op eens had er iemand achter hem gestaan.

In zijn schrik had hij gezegd: *Eten ratten lever? Ratten vreten alles*, had de aannemer geantwoord.

De aannemer had willen weten hoe het met de sloophamer stond. Als antwoord had hij op de dijk gewezen die hij met het puin had opgehoogd.

Toen had hij het gesprek op de muur gebracht en gevraagd: *Steens?*, waarop de aannemer als een examenkandidaat had geantwoord: *Steenmuur van strengperssteen, plat vol gevoegd in staand verband*.

Hij had de aannemer op de koffie gevraagd.

De aannemer had verteld over de asymmetrie van de troffel, over de voegspijker, over kaphamer en sabel, lagenlat, koppenlat, schietlood en waterpas, over de metseldraad, de lintvoeg en de stootvoeg. Over het opsteken van de specie.

De aannemer had ook tekeningen gemaakt.

Tenslotte had de aannemer gezegd: *Zo ziet het metselwerk eruit en zo heeft het er altijd uitgezien*.

Hij had even nagedacht en gezegd: *Dus het metselwerk heeft geen geschiedenis*. En de aannemer had geantwoord: *Nee, metselaars praten niet over de middeleeuwen*.

De aannemer was naar huis gegaan met de sloophamer en twee orders: een lading strengpersstenen (vechtformaat) en een lading vormbakstenen (waalformaat). Want de boetjes, zoals de aannemer de schuurtjes van het huis van de methode had genoemd, waren opgetrokken uit vormbakstenen. Plat vol gevoegd in halfstens verband.

ACHTSTE TOT EN MET TIENDE DAG

Toen hij drie dagen hard had gewerkt was het huis van de methode afgeweest.

Op het eind van de derde dag, voor hij het laatste gat gedicht had, was hij naar buiten gegaan en had de laatste runderlever in stukjes voor het luik met het gat uitgestrooid. Hij was om de hoek van het huis van de methode blijven toekijken. Hij had gezien hoe de rat zijn kop uit het gat had gestoken, maar niet verder was gekomen.

Er was niets veranderd in hun beider posities tot hij had geroepen: *Eet nou maar, het is goed voor je ogen*, en naar binnen was gegaan.

Van binnenuit had hij het laatste gat gedicht. Hij had alle rommel opgeruimd en zijn handen en haren gewassen.

Hij was achter zijn schrijfbloc gaan zitten en had, nog steeds op de eerste bladzijde, geschreven: *Wij kunnen de taal alleen uitvinden als wij de gedaante aannemen van de methode*.

ELFDE TOT EN MET TWINTIGSTE DAG

Hij had de eerste bladzijde van zijn schrijfbloc omgeslagen.

Hij was tien dagen en tien nachten blijven zitten zonder iets te eten.

Hij had tien dagen en tien nachten naar zijn weer blanco schrijfbloc gekeken.

Hij had gezien dat de tijd van Bitot ver achter hem lag.

Hij was niet moe geworden en had geen honger gevoeld.

Op de tiende dag was de eigenaar van het huis van de methode langsgekomen en had zijn eigendom in de veranderde staat aangetroffen.

De eigenaar had de politie gebeld. Twee agenten hadden zich met een van de aannemer geleende sloophamer toegang tot het pand verschaft.

Toen hij de agenten gezien had had hij gezegd: *Goedenavond, ik ben de methode, gaat u me opschrijven?*